

Feiten en cijfers

Afgestudeerden en uitvallers in het hoger beroepsonderwijs

mei 2009

HBO raad
vereniging van hogescholen

Afgestudeerden en uitvallers in het hoger beroepsonderwijs

Inleiding

Deze factsheet geeft informatie over de afgestudeerden en uitvallers in het hoger beroepsonderwijs (hbo). De belangrijkste trends van de laatste jaren worden weergegeven. Met uitzondering van de paragraaf Masterstudenten betreffen alle kengetallen de resultaten van bachelorstudenten in het hbo. De berekening van de kengetallen is gebaseerd op definities, die worden beschreven op de laatste pagina. Detailtabellen met cijfers over rendement, uitval en studieduur van de studenten in het hbo kunt u vinden op de website www.hbo-raad.nl, via 'Feiten en Cijfers'.

Belangrijkste conclusies

1. Hogescholen consolideren het studierendement. Het rendement na vijf jaar is stabiel gebleven. Van alle studenten die in 2003 zijn begonnen met een hbo-opleiding is 58,0% binnen vijf jaar afgestudeerd. Ook het rendement na acht jaar is nagenoeg gelijk gebleven. Van de lichting die in 2000 met een studie begon, had 68,3% na acht jaar een diploma op zak. Voor de lichting 1999 was dit percentage 68,5%.
2. Het propedeutisch jaar heeft een selecterende functie. Van de studenten die in 2007 een studie in het hbo begonnen, is na één jaar 17,6% gestopt (17,2% in 2006). In het tweede en derde jaar neemt de uitval nog met ruim 4% toe. Van de studenten die na het eerste jaar verder studeren, heeft vijf jaar later 75,7% een diploma gehaald.
3. Voormalige havisten doen het in het hbo beter dan studenten die afkomstig zijn uit het mbo. Zo vallen in het eerste jaar meer mbo'ers (22,2%) uit dan havisten (15,0%) en hebben acht jaar na aanvang van de studie meer havisten (70,1%) dan mbo'ers (66,0%) een diploma behaald in het hoger onderwijs. Studenten met een vwo-diploma behalen de beste resultaten. Van hen behaalt 81,8% een diploma binnen acht jaar.
4. Niet-westers allochtone vrouwen benaderen de autochtone mannen in het studierendement na vijf jaar (51,3% tegenover 51,8%). Het rendement na acht jaar studie van de totale groep niet-westers allochtone studenten (58,1%) blijft wel achter bij dat van autochtone studenten (73,1%). Dit rendementscijfer contrasteert met de uitval van niet-westers allochtone studenten na één jaar, dat blijft nauwelijks achter bij dat van autochtone studenten.
5. Op korte termijn (gezien de uitval na één en drie jaar) heeft de vooropleiding een belangrijke invloed op de studieloopbaan van studenten. Op langere termijn (gezien het rendement na vijf en acht jaar) is de etniciteit van grotere invloed.

tabel 1: Doelmatigheid bachelorstudenten in het hbo

	totaal	havo	mbo	vwo
uitval na 1 jaar (cohort 2007)	17,6%	15,0%	22,2%	7,4%
uitval na 3 jaar (cohort 2005)	21,7%	17,8%	26,9%	10,4%
uitval na 5 jaar (cohort 2003)	23,2%	18,0%	27,1%	11,9%
rendement na 5 jaar (cohort 2003)	58,0%	53,9%	58,8%	71,0%
rendement na 8 jaar (cohort 2000)	68,3%	70,1%	66,0%	81,8%

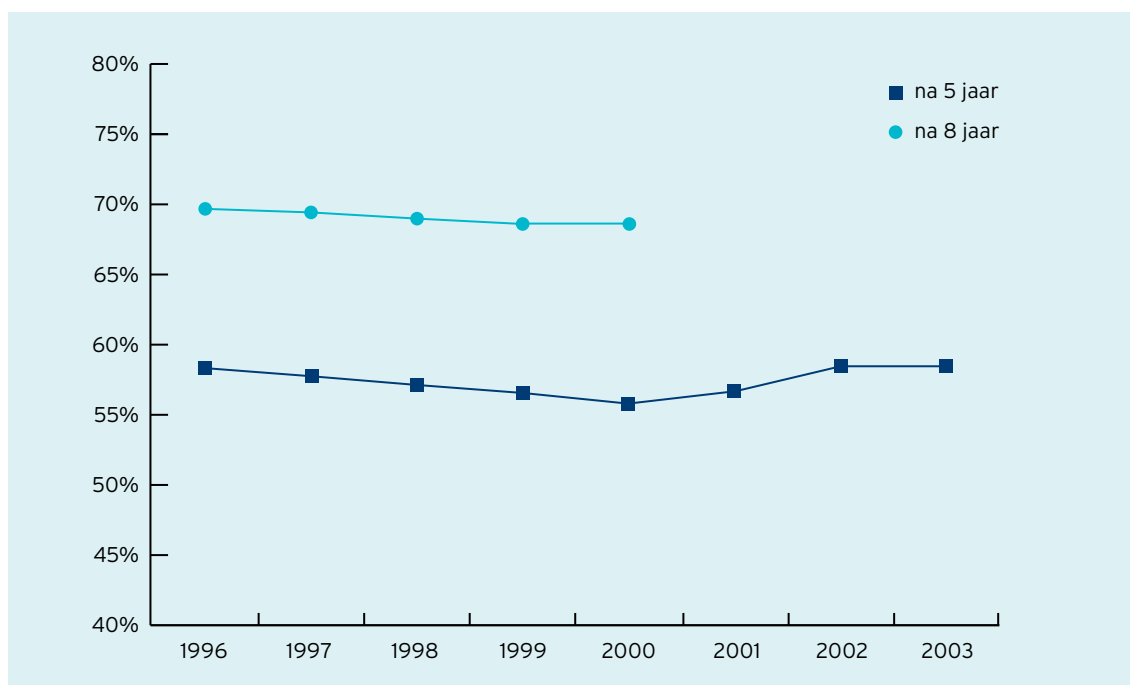
In de volgende paragrafen worden deze en andere cijfers toegelicht.

Afgestudeerden

Om het percentage afgestudeerden in een bepaald jaar aan te duiden wordt de term *rendement* gebruikt. Het rendement is gedefinieerd als het aandeel van de studenten dat binnen een bepaald aantal jaren na instroom in het hbo een einddiploma in het hoger onderwijs heeft behaald. Het gaat hierbij dus ook om studenten die tussentijds overstappen naar een andere opleiding of een andere instelling.

Van de studenten die in 2003 een hbo-opleiding zijn begonnen, heeft 58,0% na vijf jaar een diploma behaald in het hoger onderwijs (*figuur 1*). Na een lichte stijging van het rendement na vijf jaar tussen 2000 en 2002 blijft het stabiel in 2003. Van de studenten die in 2000 zijn ingestroomd heeft na acht jaar 68,3% een diploma behaald.

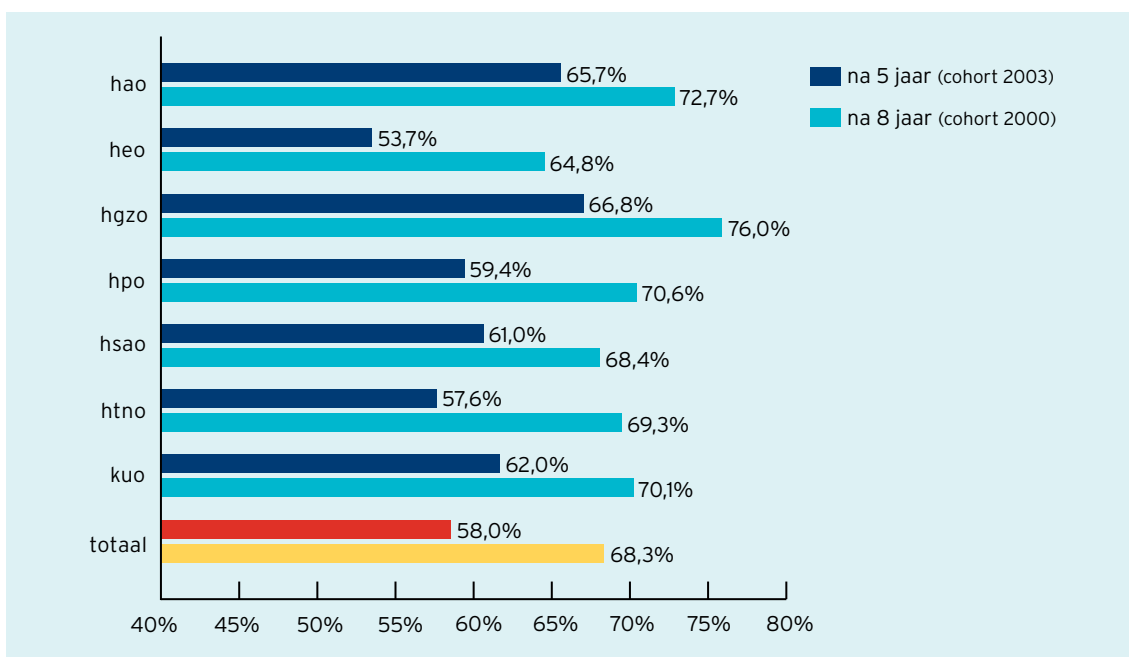
figuur 1: Rendement studenten

Sectoren

In *figuur 2* is het rendement na vijf en acht jaar uitgesplitst naar sectoren. Studenten uit de sector gezondheidszorg (hgzo) laten na acht jaar het hoogste rendement zien (76,0%). Het laagste rendement na acht jaar (64,8%) wordt behaald in de sector economie (heo). Het rendement na vijf jaar laat een vergelijkbaar beeld zien: met 66,8% in het hgzo het hoogst en met 53,7% in het heo het laagst.

figuur 2: Rendement per sector

Vooropleiding

De uitsplitsing van het rendement naar vooropleiding laat een aantal verschillen zien (*tabel 2*). Vijf jaar na aanvang van de studie hebben relatief meer mbo'ers dan havisten een diploma behaald (58,8% tegenover 53,9%). Na acht jaar heeft 70,1% van de voormalige havisten een diploma op zak. Onder studenten met een mbo-diploma is dit percentage na acht jaar nog maar 66,0%. Het hoogste rendement wordt behaald door vwo'ers (81,8% na acht jaar).

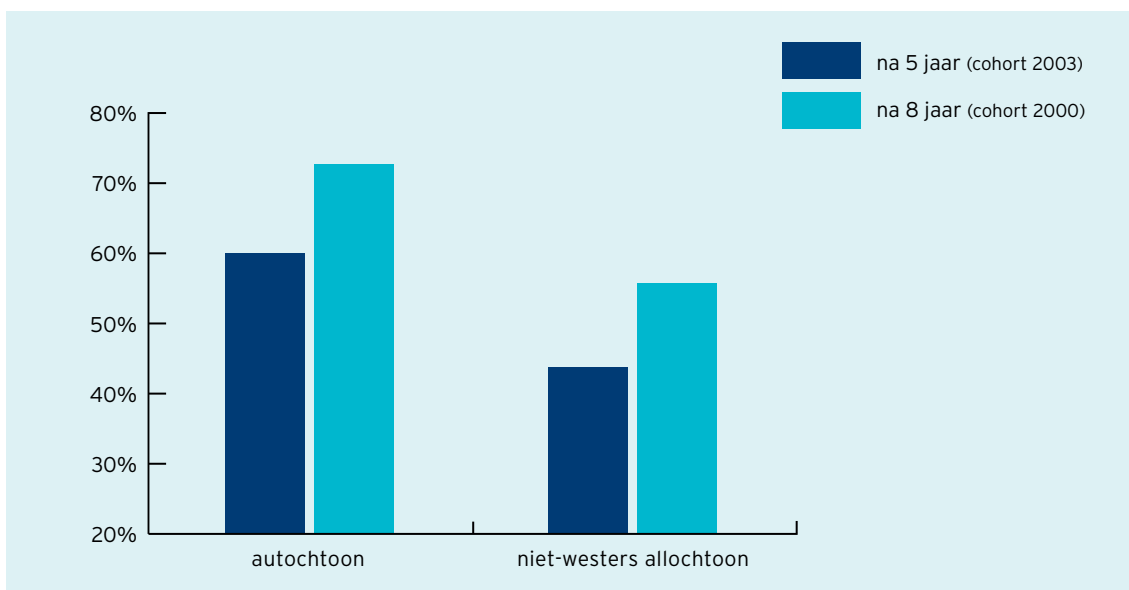
tabel 2: Rendement naar vooropleiding

vooropleiding	na 5 jaar (cohort 2003)	na 8 jaar (cohort 2000)
havo	53,9%	70,1%
mbo	58,8%	66,0%
vwo	71,0%	81,8%

Etniciteit en geslacht

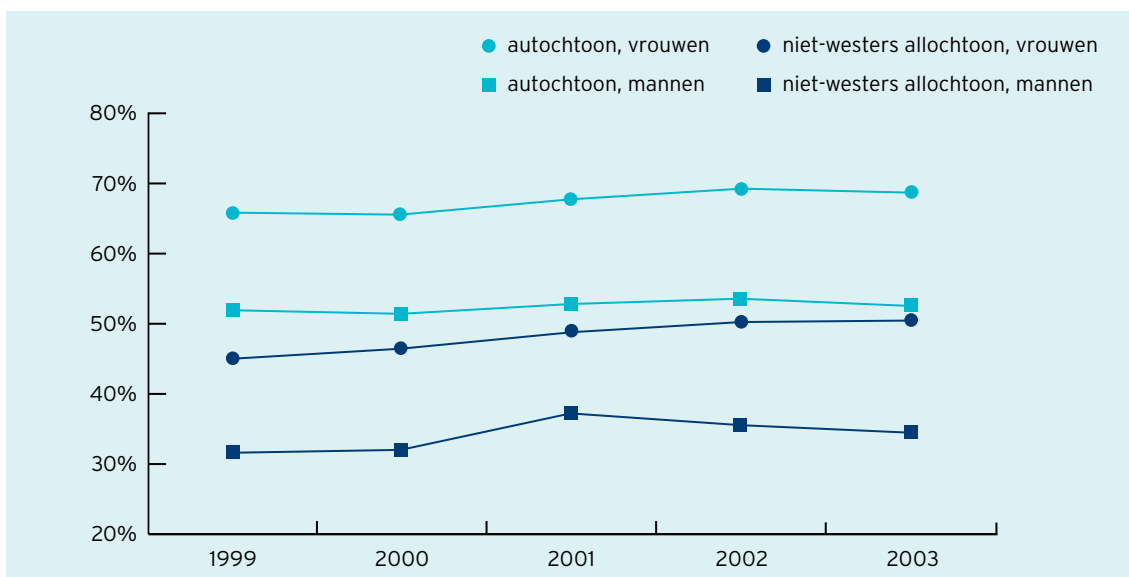
Het rendement na vijf en acht jaar verschilt sterk tussen autochtone studenten en niet-westers allochtone studenten (*figuur 3*). Vijf jaar na instroom heeft 60,4% van de autochtone studenten een diploma behaald, tegenover 44,6% van de niet-westers allochtone studenten. Ook in het rendement na acht jaar zijn de verschillen tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen groot.

figuur 3: Rendement naar etniciteit

Naast etniciteit heeft ook het geslacht van de student invloed op het rendement (*figuur 4*). Autochtone vrouwen halen het hoogste rendement na vijf jaar. Niet-westers allochtone mannen vertonen het laagste rendement. Opvallend is het dat rendement van de niet-westers allochtone vrouwen (51,3%) het niveau van de autochtone mannen (51,8%) nadert. Gezien de trends bij beide groepen, kan verwacht worden dat de niet-westers allochtone vrouwen binnen afzienbare tijd de autochtone mannen zullen inhalen.

figuur 4: Rendement na vijf jaar naar etniciteit en geslacht

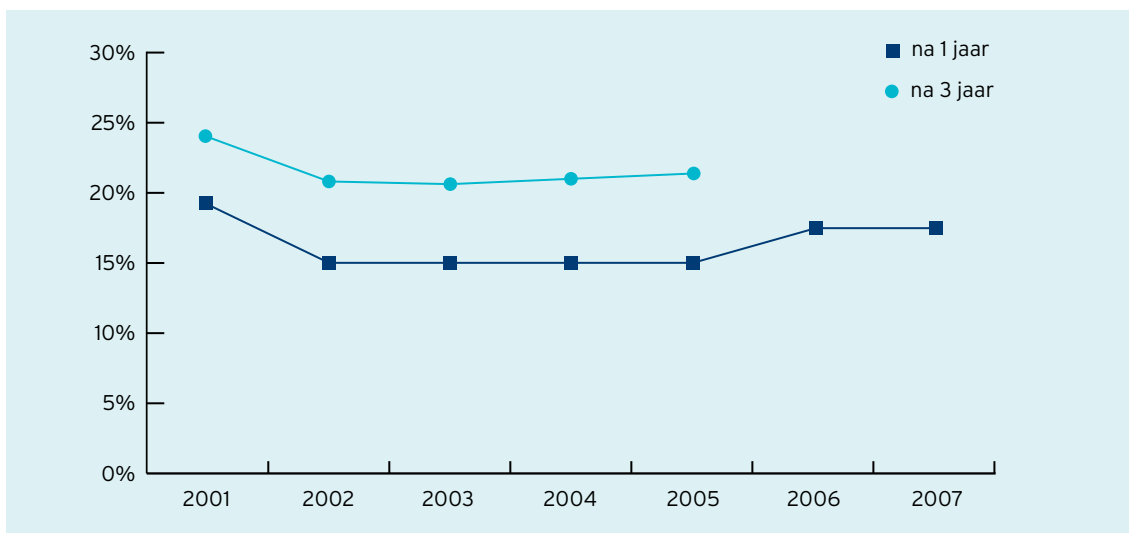

Uitvallers

Onder *uitvallers* worden ongediplomeerde studenten verstaan die het volgende studiejaar niet meer ingeschreven staan voor een opleiding in het hoger onderwijs. Studenten die overstappen naar een andere opleiding binnen het hbo of naar het wetenschappelijk onderwijs worden niet als uitval gerekend. Studenten die de studie tijdelijk onderbreken tellen wel als uitval.

Van de studenten die in 2007 een studie zijn begonnen in het hbo, is na één jaar 17,6% uitgevallen (figuur 5). In 2006 lag dit percentage op 17,2%. De uitval na drie jaar is de afgelopen jaren boven de 20%. Het relatief kleine verschil tussen de uitval na één en drie jaar geeft aan dat het eerste jaar een sterk selecterend karakter heeft.

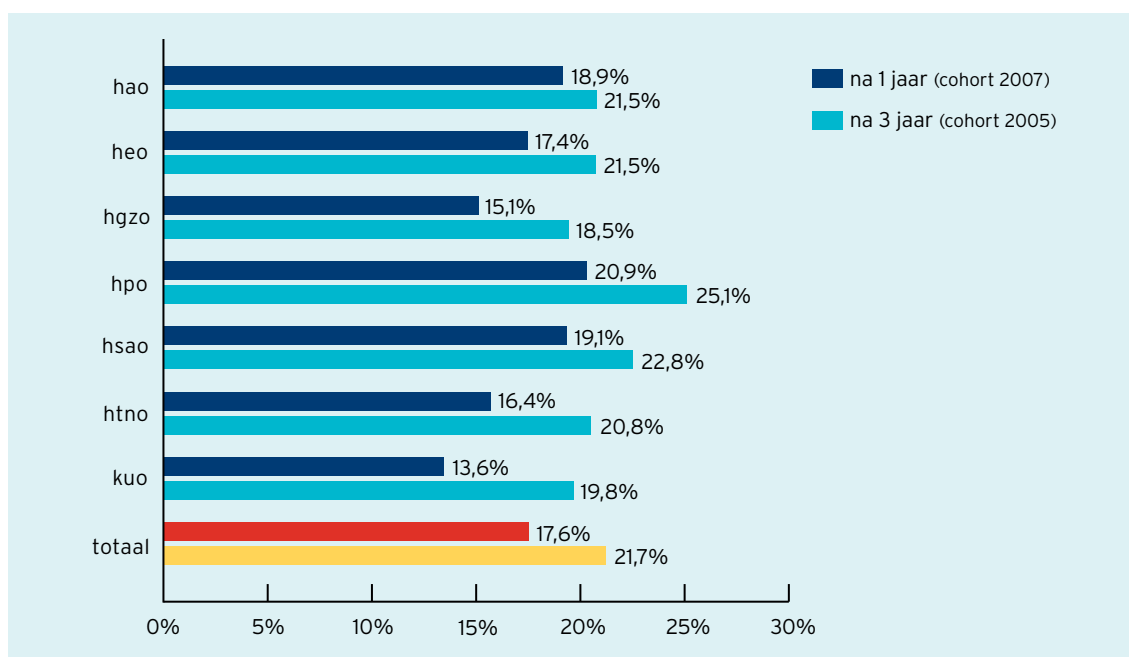
figuur 5: Uitval studenten

Sectoren

Het uitvalpercentage verschilt per sector (figuur 6). Van de studenten die in 2007 zijn ingestroomd in een opleiding in de pedagogische sector (hpo), is na één jaar 20,9% gestopt met zijn of haar studie. Het hoge percentage uitvallers in opleidingen binnen de sector hpo is te verklaren door de invoering van reken- en taaltoetsen, samengaan met een negatief bindend studieadvies bij slechte resultaten. Studenten in het kunstvakonderwijs (kuo) vallen na één jaar het minst vaak uit (13,6%). Dit kan verklaard worden door de voorselectie die bij de kunstopleidingen plaatsvindt.

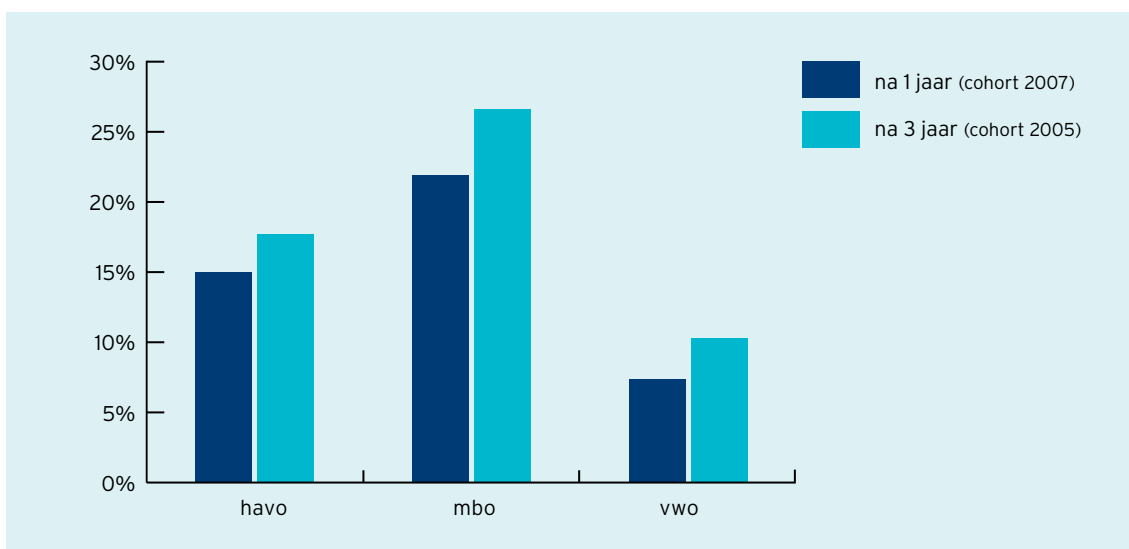
figuur 6: Uitval per sector

Vooropleiding

Als de uitvalcijfers worden uitgesplitst naar vooropleiding zijn grote verschillen te zien (figuur 7). Onder studenten die afkomstig zijn uit het mbo is het uitvalpercentage na één jaar het grootst (22,2%). Studenten met een vwo-diploma vallen het minst uit na het eerste jaar (7,4%). Na drie jaar is ruim een kwart van de studenten uit het mbo uitgevallen.

figuur 7: Uitval naar vooropleiding

Etniciteit

In tabel 3 is de uitval uitgesplitst naar etniciteit. Het verschil in uitval na één jaar tussen autochtone en niet-westers allochtone studenten is relatief klein (17,1% tegenover 18,5%). Opmerkelijk is dat het aandeel uitvallers onder niet-westers allochtone studenten veel sneller toeneemt tussen het eerste en derde jaar dan onder autochtone studenten.

tabel 3: Uitval naar etniciteit

etniciteit	na 1 jaar	na 3 jaar
autochtoon	17,1%	20,4%
westers allochtoon	19,4%	24,8%
niet-westers allochtoon	18,5%	26,1%

Op de korte termijn (vooral in het eerste jaar) heeft de etniciteit van studenten dus een relatief kleine invloed op de studieloopbaan. Dit is in tegenstelling tot de vooropleiding van de studenten, die juist een grote invloed heeft op de uitval (zie figuur 7). Opvallend is dat op de langere termijn in het rendement (na vijf en acht jaar) de invloed van de etniciteit van studenten groter is dan de vooropleiding (zie tabel 2 en figuur 3).

Rendement herinschrijvers

Het Ministerie van OCW en de HBO-raad hebben in de meerjarenaafspraken (2008) de ambitie vastgelegd om het rendement in de post-propedeutische fase te verhogen. Van de studenten die met de post-propedeutische fase zijn gestart in het studiejaar 2008/2009, moet vijf jaar later 90% hun studie hebben afgerond. Hoewel niet alle studenten binnen één jaar de propedeuse behalen, geeft het rendement van herinschrijvers in het tweede jaar een indicatie van de huidige stand van zaken. Van de studenten die in 2002 zijn ingestroomd in het hbo en een jaar daarna nog studeerden, heeft 75,7% vijf jaar later een diploma behaald (tabel 4). Ook de jaren daarvoor was ruim driekwart van de herinschrijvers binnen vijf jaar daarna afgestudeerd.

Op dit moment is het nog niet mogelijk om het post-propedeutisch rendement voor het gehele hbo te bepalen. Uitgaande van het feit dat veel studenten langer dan één jaar over hun propedeuse doen, is echter wel te zeggen dat het post-propedeutisch rendement hoger zal zijn dan het rendement van herinschrijvers in het tweede jaar. Er wordt gewerkt aan de beschikbaarheid van het precieze post-propedeutisch rendement, zodat beoordeeld kan worden of de genoemde doelstelling daadwerkelijk gehaald wordt. Naar verwachting zullen deze cijfers volgend jaar beschikbaar zijn.

tabel 4: Rendement vijf jaar na herinschrijving in het tweede jaar

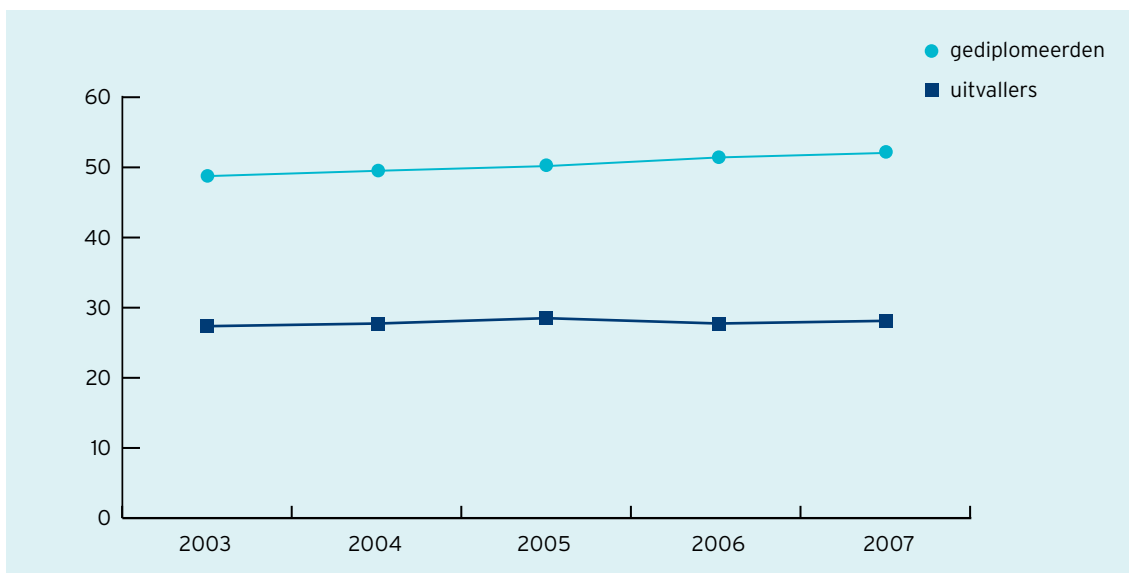
cohort	1998	1999	2000	2001	2002
rendement	75,5%	76,0%	75,4%	77,3%	75,7%

Studieduur

De studieduur wordt gedefinieerd als het gemiddelde aantal maanden dat een student staat ingeschreven voordat hij zijn diploma behaalt of de studie staakt. De studieduur wordt berekend vanaf het moment dat de student voor het eerst is ingeschreven en loopt ook door als de student wisselt van opleiding of hogeschool.

De afgelopen jaren is de gemiddelde studieduur van gediplomeerde bachelorstudenten langzaam gestegen van 49,1 maanden in 2003 naar 51,6 maanden in 2007 (figuur 8). De studieduur van de uitvallers in 2007 is gemiddeld 27,9 maanden en blijft daarmee stabiel ten opzichte van 2006.

figuur 8: Studieduur studenten in maanden

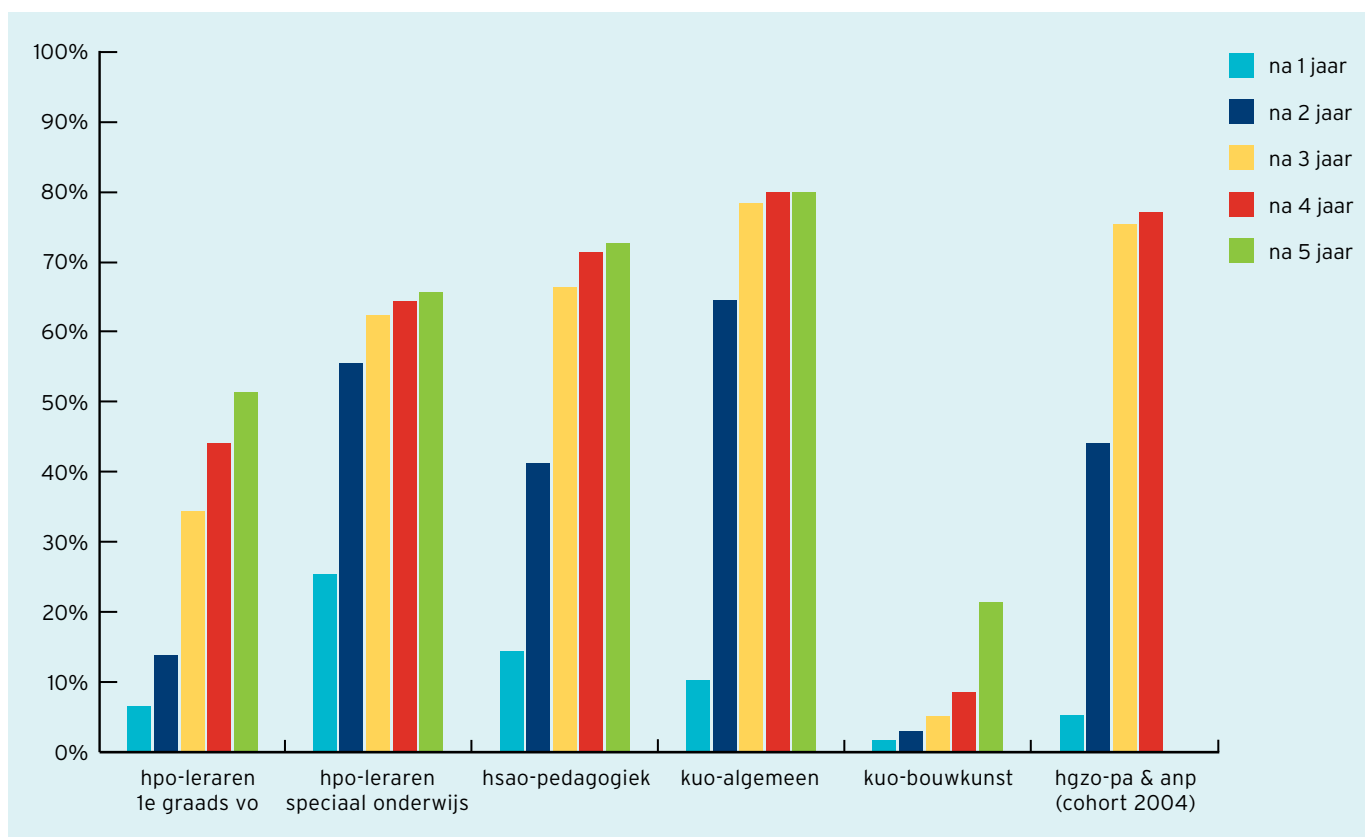

Masterstudenten

In 2008 stonden 12.176 studenten ingeschreven voor een masteropleiding in het hbo. Dit is ruim 3% van alle hbo-studenten. *Figuur 9* beschrijft het rendement van masterstudenten tussen het eerste en het vijfde jaar. Bij de meeste sectoren gaat het hierbij om de studenten die instroomden in 2003. Doordat de masteropleidingen binnen de sector gezondheidszorg (hgzo) pas later zijn gestart, worden voor deze sector de rendementen van cohort 2004 weergegeven. De grote verschillen in het rendement tussen de diverse masteropleidingen hebben onder andere te maken met de studielast van de opleiding, de opleidingsvorm en de daarmee samenhangende nominale studieduur.

Studenten uit de kunstsector (kuo) laten het hoogste rendement zien, gevolgd door studenten uit de sector gezondheidszorg (hgzo). De masteropleidingen in deze sectoren worden voornamelijk in voltijd aangeboden en duren ongeveer twee jaar. Masterstudenten in de pedagogische en sociaalagogische sectoren (hpo en hsao) vertonen een lager rendement. Hogescholen bieden deze masteropleidingen in veel gevallen in deeltijd aan, waarbij de studieduur zo'n twee tot drie jaar is. Studenten van masteropleidingen op het gebied van de bouwkunst behalen het laagste rendement. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de masteropleidingen in deze richting in voltijd een gemiddelde studieduur van vier jaar hebben.

figuur 9: Rendement masterstudenten (cohort 2003)

Kengetallen per hogeschool

tabel 5: Kengetallen per hogeschool

	rendement na 5 jr (cohort 2003)	rendement na 8 jr (cohort 2000)	uitval na 1 jr (cohort 2007)	uitval na 3 jr (cohort 2005)	gem. studieduur gediplomeerden (2006, in mnd)	gem. studieduur uitvallers (2006, in mnd)
amsterdamse hs. voor de kunsten	65,3%	71,8%	11,9%	14,4%	51,5	27,4
artez hs. voor de kunsten	57,4%	70,2%	13,6%	25,3%	51,5	27,1
avans hs.	61,6%	71,7%	17,4%	21,1%	49,1	25,0
chr. agrarische hs.	76,6%	85,1%	14,9%	14,9%	37,0	23,9
chr. hs. de driestar	73,6%	82,0%	17,9%	13,4%	46,3	24,1
chr. hs. ede	66,1%	77,2%	19,7%	19,4%	49,8	22,4
chr. hs. windesheim	54,2%	69,0%	18,7%	24,2%	53,2	29,4
codarts, hs. voor de kunsten	64,6%	63,9%	18,4%	25,3%	48,0	22,6
design academy eindhoven	34,3%	69,4%	9,9%	12,1%	61,4	35,4
fontys hs.	57,8%	70,9%	19,3%	22,6%	52,0	27,5
gereformeerde hs.	63,8%	74,4%	21,0%	23,7%	45,8	25,8
gerrit rietveld academie	61,5%	71,3%	13,8%	16,1%	48,2	27,9
haagse hs.	50,5%	64,0%	16,1%	20,9%	54,9	30,4
hanzehogeschool groningen	58,1%	71,0%	15,0%	19,9%	51,8	26,9
has den bosch	70,6%	77,0%	18,8%	19,4%	43,2	18,2
hotelschool den haag	56,9%	84,6%	7,8%	14,8%	56,4	44,6
hs. de kempel	60,3%	77,0%	19,3%	22,4%	50,1	22,1
hs. diedenoort	64,7%	77,6%				
hs. domstad	66,4%	74,8%	20,4%	24,6%	47,5	24,0
hs. edith stein	57,5%	70,1%	21,7%	32,5%	52,6	21,8
hs. helicon	57,9%	63,1%	23,1%	27,8%	41,1	29,6
hs. inholland	56,8%	66,4%	19,2%	22,8%	52,1	32,1
hs. ipabo	65,7%	73,9%	28,5%	25,9%	45,9	21,8
hs. leiden	60,4%	71,6%	16,7%	21,6%	46,1	25,8
hs. rotterdam	55,6%	66,1%	15,9%	22,2%	51,7	28,4
hs. utrecht	55,2%	66,8%	18,6%	21,3%	53,7	27,8
hs. van amsterdam	51,6%	57,8%	18,4%	23,1%	54,5	28,1
hs. van arnhem en nijmegen	60,2%	69,5%	19,1%	22,1%	50,3	25,2
hs. van bk, muziek en dans	61,8%	69,4%	12,5%	18,8%	50,2	27,5
hs. voor de kunsten utrecht	65,3%	76,1%	15,0%	19,3%	54,7	26,7
hs. zeeland	66,9%	66,2%	17,2%	22,1%	44,8	25,0
hs. zuyd	62,6%	73,3%	16,5%	19,9%	49,7	24,9
isellinge hs.	70,6%	79,6%	17,2%	26,3%	43,2	21,7
kath. pabo zwolle	68,4%	76,2%	13,0%	15,4%	45,4	26,9
nhtv internationale hs. breda	62,6%	75,5%	16,4%	18,2%	50,7	24,2
noordelijke hs. leeuwarden	58,5%	66,4%	16,0%	21,1%	52,1	32,8
p.c. hs. 'marnix academie'	74,9%	79,6%	16,0%	16,2%	49,2	27,7
saxion hs.	57,5%	69,0%	15,6%	21,4%	51,8	30,2
stenden hs.	58,8%	71,4%	17,4%	22,8%	49,9	26,7
stoas hs.	62,0%	67,8%	28,0%	36,5%	49,3	29,6
van hall larenstein	61,9%	70,0%	18,9%	22,0%	53,2	29,8
totaal	58,0%	68,3%	17,6%	21,7%	51,6	27,9

Bron en definities

Een compleet document over Bron en definities kunt u vinden op de website www.hbo-raad.nl, via 'Feiten en Cijfers'. Deze webpagina biedt ook meer detailtabellen met cijfers over rendement, uitval en studieduur van de studenten in het hbo.

Bron

De bron van de gepresenteerde kengetallen is het CRIHO (centraal register inschrijvingen hoger onderwijs). De jaarlijkse peildatum voor de telling van de studenten is 1 oktober. De gegevens worden gepresenteerd op het jaartal dat betrekking heeft op het jaar waar het eerste deel van een collegejaar in valt. Het jaartal 2007 staat dus voor het studiejaar 2007/2008.

Sectoren

Alle hbo-opleidingen zijn onder te brengen in één van de zeven sectoren:

hao	hoger agrarisch onderwijs
heo	hoger economisch onderwijs
hgzo	hoger gezondheidszorg onderwijs
hpo	hoger pedagogisch onderwijs
hsao	hoger sociaal-agogisch onderwijs
htno	hoger technisch onderwijs
kuo	kunstonderwijs

Rendement

Het rendement is gedefinieerd als het aandeel van de studenten dat binnen een bepaald aantal jaren na instroom in het hbo een einddiploma heeft behaald. Het is hierbij niet van belang of de studenten tussentijds overstappen naar een andere opleiding of naar een andere instelling. Voor een student die in de bachelor instroomt telt in dit verband elk einddiploma in het hoger onderwijs. Voor een student die in de master instroomt telt elk einddiploma van een masteropleiding in het hoger onderwijs. Zowel het rendement na vijf jaar als na acht jaar wordt per instroomcohort gepresenteerd (alle studenten die in het vermelde jaar instromen).

Uitval

Onder uitval wordt verstaan de ongediplomeerde studenten die in een bepaald jaar na instroom in het hbo niet meer ingeschreven staan voor een opleiding in het hoger onderwijs. Studenten die overstappen op een andere opleiding binnen het hbo of naar het wetenschappelijk onderwijs worden niet als uitval gerekend. Studenten die tijdelijk stoppen met de studie tellen wel als uitval. Voor een student die in de bachelor instroomt telt in dit verband elke inschrijving in het hoger onderwijs. Voor een student die in de master instroomt telt elke inschrijving bij een master opleiding in het hoger onderwijs. Zowel de uitval na één jaar als na drie jaar wordt per instroomcohort gepresenteerd.

Studieduur

De studieduur wordt gedefinieerd als het gemiddelde aantal maanden dat een student staat ingeschreven voordat hij zijn diploma behaalt of de studie staakt. De studieduur wordt berekend vanaf het moment dat de student voor het eerst is ingeschreven en loopt ook door als de student wisselt van opleiding of hogeschool. Zowel de studieduur van de gediplomeerden als de uitvallers wordt per uitstroomjaar gepresenteerd (het jaar waarin het diploma werd behaald of het laatste jaar waarin de student stond ingeschreven).

Meer informatie over definities kunt u nalezen in het document *Bron en definities*, te vinden op onze website www.hbo-raad.nl, via 'Feiten en Cijfers'.

Meer gedetailleerde informatie kunt u vinden op de website www.hbo-raad.nl, via 'Feiten en Cijfers'. Deze webpagina biedt ook meer achtergrondinformatie over de herkomst van de gegevens en over het interpreteren van de cijfers.

Uitgave HBO-raad, vereniging van hogescholen
Informatie & Communicatie
Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
T 070 312 21 70
F 070 312 21 00
E post@hbo-raad.nl

HBO raad
vereniging van hogescholen